

Otázka: Sociálně patologické jevy

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Lucik 721

Sociální patologie je označení pro jevy, které společnost klasifikuje jako nežádoucí (sociálně-patologické), protože porušují sociální, morální či právní normy společnosti (často např. kriminalita, toxikomanie, vandalismus, domácí násilí a další). Pojem sociální patologie zavedl Herbert Spencer jako sociální paralelu biologických onemocnění, sociologové odmítající biologismus místo tohoto pojmu používají označení sociální deviace či sociální dezorganizace. Émile Durkheim sociální patologii chápal jako vědu o způsobech chování odchylných od stanovených norem, vnímal však tyto negativní skutečnosti jako neoddelitelnou součást života společnosti, která má zároveň i jisté pozitivní funkce.

Sociální patologie se zabývá lidmi, kteří svým nemorálním chováním porušují zákony a normy dané společnosti.

Sociálně patologický jev je:

-obecně takové chování jedince, které je charakteristické především nezdravým životním stylem, nedodržováním nebo porušováním sociálních norem, zákonů, předpisů a etických hodnot

-chování a jednání, které vede k poškozování zdraví jedince, prostředí, ve kterém žije a pracuje, a ve svém důsledku pak k individuálním, skupinovým či celospolečenským poruchám a deformacím

Mezi sociálně patologické jevy patří:

- závislosti - alkohol, drogy, gambling = patologické hráčství, náboženský fanatismus, virtuální drogy - závislost na počítačích, hrách, internetu; workoholismus
- vandalismus, delikvence
- kriminalita (krádeže, vraždy, znásilnění)
- sexuální aberace (= odchylky) (pedofilie, nekrofilie, zoofilie, hypersexualita, voyerismus)
- záškoláctví
- lhaní (konfabulismus)
- týrání, zanedbávání, zneužívání
- prostituce
- poruchy chování zapříčiněné duševní poruchou
- násilí a šikanování

- ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže
- xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus
- divácké násilí
- sexuální zneužívání dětí
- syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte
- sekty a sociálně patologická náboženská hnutí
- jednání vůči sobě - sebevražedné tendence

Asociální jednání: vandalismus, útoky z domova, graffiti, záškoláctví, agresivita a šikanování, rasismus a xenofobie, týrání dětí, pohlavní zneužívání, kriminalita, sexuální

aberrace, intolerance, antisemitismus, komerční zneužívání dětí

Pseudoprosociální jednání: závadové party, patolog. názorové proudy – skinheads, promiskuita, pohlavně přenosné nemoci, prostituce, squatteři

Zásady prevence u mládeže a dětí, aby se se soc.pat. jevy setkali co možná nejpozději

1. Získat důvěru dítěte.
2. Být dítěti příkladem.
3. Posilovat sebevědomí dítěte.
4. Učit děti řešit problémy.
5. Předcházet nudě u dítěte.
6. Vytvořit zdravá rodinná pravidla.
7. Vědět o činnosti dítěte v době, kdy s ním nejsme.
8. Umět dítě správně zaměstnat.
9. Spolupracovat s dalšími dospělými (učitelé, vedoucí kroužků, sportovních oddílů).
10. Pomáhat dítěti při vytváření hodnotového systému.

Cíl prevence:

Cílem efektivní prevence je zejména

1. Předejít užívání návykových látek včetně alkoholu a tabáku
2. Alespoň posunout setkání s návykovými látkami do pozdějšího věku (tabák, alkohol), když je organismus a psychika relativně vyspělejší a odolnější.
3. Snížit nebo zastavit experimentování s návykovými látkami.
4. vést děti ke zdravému sebevědomí, k dovednostem řešit problémy bez pomoci léků a návykových látek.
5. Pomáhat při stanovení si reálných životních cílů a hodnot.
6. Posilování komunikačních dovedností – adekvátní reakce na stres, neúspěch, problémy.

Příčiny a prevence sociálně-patologických jevů u mládeže a dětí:

PŘÍČINA: vliv sociálně patologického prostředí (nejen rodina, ale i skupina vrstevníků) nebo lidé, kteří jsou z prostředí vyčleněni nebo mají duševní poruchu

rodina- největší stimul pro zdravý vývoj dítěte, ale někdy je rodinné prostředí narušené = sociálně patologický jev v rodině

-neúplná rodina (chybí vzor)

-nefunkční rodina (chybí citové vazby)

-NŽS (náročná životní situace)

-nevhodné výchovné styly (autoritativní, pedocentrická, hypersenzitivní, deklasující a degradující, patologická, nedostatečné působení)

Pokud se u dítěte objeví příznaky takové výchovy, má pozorovatel ohlašovací povinnost, jedná-li se o učitele, může rodinu navštívit, nebo si pozvat rodiče do školy. V některých případech může být umístěno i do diagnostického ústavu, nebo do dětského domova. Pokud je rodina v pořádku -> doporučení poradny.

vrstevníci- touha po dobrodružství, dítě se nudí -> party, gangy, nemají koníček -> návštěva odborníka (poradna-spec.pedagog, psycholog)

škola- když jde dítě do školy, má strach (že nenajde kamarády, že mu učení nepůjde, z učitelů) -> sociálně patologické jevy (šikana, týrání, záškoláctví)

média- akční filmy -> agresivita, nevhodná videa a DVD; počítače a akční hry, internet

pracoviště- po práci do hospody na pivo, stres, workoholismus...

armáda- šikana

Všechny tyto rizikové skupiny je nutné ovlivňovat z hlediska **primární prevence** sociálně patologických jevů:

rodina

- snažíme se ovlivňovat způsoby soužití a chování členů ještě před vznikem sociálně patologických jevů
- rodina by měla komunikovat o problémech dítěte
- posilovat sebevědomí dítěte
- harmonické vztahy mezi všemi členy
- důsledná, systematická, cílevědomá výchova
- podnětné prostředí
- vrstevníci by spolu měli mluvit, pozitivní trávení volného času

média

- je na rodičích, aby řekli co ano a co ne
- u počítačových her je prevence těžká komerce (záleží na rodičích)

škola (školní koordinátor sociálně-patologických jevů)

- každý rok vytváří preventivní program a hodnocení předchozího školního roku
- spolupracuje s ostatními učiteli -> v každém předmětu je téma, které se týká sociálně patologických jevů
- poučuje o herních terapiích, technikách a metodice prevence soc.-pat. jevů
- absolvují odborné semináře, kde se to všechno učí, setkávají se tam s odborníky (kriminalita, K-centra, koordinátoři, kurátoři)
- hovoří s dětmi jako poradce

- škola může nabídnout kroužky, volnočasové aktivity (volnočasové aktivity jsou i mimo školu = Domy dětí, sportovní kluby, sbory)
- projekty města, sportoviště

Sekundární prevence soc.-pat. jevů u mládeže : je-li podezření na jev - > vyšetření, oznámení v rodině + třídní učitel a ředitel, v závažných případech i policie

Terciální prevence: zaměření se na jedince, u kterého se negativní soc.-pat. jev objevil = léčení, terapeutické postupy, zmírnění následků, podpora nevznikání recidivy

Důsledky soc.-pat. jevů:

1. mají přímý vliv na člověka
 - plíce (kuřáci), játra (alkoholici), neplodnost, poškození duš. zdraví, těkavost, nemá sebedůvěru
 - sociální odmítnutí (nejprve rodina, pak přátelé, později celá společnost)
 - neschopnost využít a rozvíjet své potenciály (ztrácí souvislé myšlení, výkonnost, nadání)
 - snížení (ochuzení) kvality života (deprese, izolace)
2. důsledky na prostředí a okolí
 - rodina dluhy, ztráta zaměstnání, vězení
 - zaměstnání - ničení prac. pomůcek, krádeže v zaměstnání, snížení výkonnosti týmu
 - společnost - neplacení daní, špatný příklad nové generaci

Poruchy chování a nemoci u dětí a mládeže, smíšené poruchy chování a emocí

- opakuje se disociální a vzdorovité chování, trvale

- často se sdružují s poruchami sociálního prostředí (rodina, parta, škola)
- při diagnostice problému musí být brán zřetel na vývojový stupeň dítěte
- projevy: nadměrné rvačky, tyranizování slabších, krutost k jiným lidem nebo ke zvířatům, závažné ničení majetku, zakládání ohňů, krádeže, opakované lhaní, záškoláctví, útoky z domova, časté výbuchy zlosti, vzdorovité a provokativní chování, trvalá neposlušnost, krádeže věcí z domova, úmyslné ničení věcí, úmyslné zakládání ohně, nepřijímání někoho z členů rodiny (partner matky)
- dítě zažívá období smutku, ztráta zájmů, radosti, pocity viny a beznaděje, poruchy spánku, ztráta chuti k jídlu

Emoční poruchy se začátkem specifickým pro dětství

- mají základ v citovosti
- chorobný strach z něčeho
- strach před neznámými lidmi
- tikové poruchy
- děti se pomočují
- poruchy příjmu jídla (zejména pubertální dívky)
- kokaťavost, breptání, zadržávání

Poruchy u dospělých

Poruchy u dětí (výše zmíněné) se mohou „přenášet“ do dospělosti a teprve potom mohou být diagnostikovány. Zahrnují:

Duševní poruchy a poruchy chování vyvolané účinkem psychoaktivních látek

-poruchy vyvolané požíváním alkoholu, sedativ a hypnotik, stimulačních látek (kofein), tabáku, organ. rozpouštěděl, halucinogenů nebo opiátů

Drogy:

Měkké drogy

Marihuana - cannabinoidy = halucinogenní účinek; nejčastěji se kouří

Hašíš - cannabinoid; nejčastěji se kouří

Kokový čaj

Káva

Čaj

Tvrdé drogy

Extáze - halucinogen = velký vliv na vědomí člověka a způsobují psychické změny, které mohou vést až do stádia toxické psychózy, na pomezí halucinogenních a stimulačních drog, forma tablet nebo kapslí, „taneční droga“, pocit žízně a poškození nerv.buněk

LSD - halucinogen; podoba krystalů/granulek, nevypočitatelný účinek

Lysohlávky - halucinogen; pocity neklidu nebo naopak ospalosti, halucinace, změna vnímání reality

Morfin - opiát = psychotropní látka, vzniká rychle psychická a fyzická závislost

Heroin - opiát; hnědý nebo bílý prášek, nejčastěji se vstříkuje přímo do žil, někdy se i kouří, nebezpečí: nikdy není jasné, kolik heroínu je ve skutečnosti obsaženo v jedné dávce

Kokain - stimulační droga = budivé látky nebo také psychomotorické stimulanty; tradiční způsob aplikace je žvýkání kokových listů, častěji se však kokain aplikuje šňupáním nebo někdy také injekčně, člověk je veselý, družný, výskyt příjemných halucinací, potřeba pohybu a fyzické činnosti, dostavuje se euforie, mizí zábrany a objevují se poruchy chování a hyperaktivita; při dlouhodobém užívání se objevují stavy úzkosti, paniky, představy, zvyšuje se riziko srdečních a mozkových příhod; při těžké otravě se objevují křeče, slábne krevní oběh, otrávený kolabuje, což může vést až k úmrtí v důsledku ochrnutí dýchacího centra; psychická závislost na kokainu je často považována za vůbec nejsilnější

Pervitin - stimulační droga, „tradiční“ česká droga, forma bílého prášku, aplikace šňupáním nebo nitrožilně, uživatel musí dávku neustále zvyšovat, aby dosáhl stejných účinků

Toluen - těkavá látka = silný narkotický (tlumivým) účinek, snadno dochází k předávkování s následkem smrti; čirá, ve vodě nerozpustná těkavá kapalina, která se používá pro ředění barev; inhaluje se - dostavuje se pocit euforie, objevují se halucinace a změny nálady, vzniká silná psychická závislost, zp. poškození jater, ledvin, mozkových buněk, poškození dýchacích cest a plic, zhoršení paměti a citové výkyvy

Alkoholismus

- nadměrné užívání nápojů obsahujících alkohol
- nadměrné požívání alkoholu s porušením duševního, fyzického zdraví
- vznik na základě: stálého pití, těžkého jednorázového pití, opakované tahy vystřídané abstinencí, z neřešených problémů
- alkohol zpočátku pomáhá od depresí, úzkostí, nespavosti, oddalování problémů, zmenšení problémů...

- osoby, které se stávají závislé mívají zdravotní problémy => cirhózy, tumor tl. střeva, snížená imunita, krevní obraz, bolesti hlavy
- problémy v sociální oblasti = záškoláctví, absence v práci, narušené rodinné vztahy, omezení společenských styků, problémy se zákony

Léčba: v úvodu detoxikace = hospitalizace cca 1 týden, poté ambulantní léčba X hospitalizace v psychiatrických léčebnách

-dobrovolná X soudně nařízená

-klient prochází několika fázemi :

1) detoxikační oddělení

2) nástup do skupiny

- povinnost pacienta je docházet k ambulantní léčbě
- je vhodný tzv. opakovací léčebný pobyt (znovu se zapojí do komunity = doléčení)

delirium tremens

- stav organismu, který bývá doprovázen poruchami vědomí, ale neohrožuje život
- projevy: nespavost, strach, dezorientace, iluze, halucinace (mikrozoopsie vidí brouky ...), třesy (ruce, hlas, tělo)
- může se objevit ve všech fázích léčby, ale jinak je to projev, že mu chybí ta droga